

O PENIAZOCH A DÁVANÍ

Z rôznych zdrojov spracoval:
ŠTEFAN EVIN

Ilustračné foto:
SVATAVA PIATKOVÁ a WWW.PENIAZE.SK

Osobný vzťah kresťanov k peniazom najčastejšie nájdeme na osi láska – odpor voči peniazom. Na jednom konci spektra sú tí, ktorí v peniazoch vidia Božie požehnanie pre zbožného človeka, takže bankový účet je akýmsi barometrom našej duchovnosti. K ich argumentom patrí, že Boh nás túži materiálne obohacovať, takže je to iba náš hriech a nedostatok viery, ktoré tomu bránia. Pre tých, ktorí majú opačný postoj, peniaze predstavujú infekciu pre náš vzťah s Bohom a jedine usilovným zbavovaním sa peňazí môžeme vôbec poznávať Boha. Sľub chudoby je/bol v jadre mnohých náboženských rádov. Naš postoj k otázke peňazí v cirkvi sa však viacej podobá situácii, keď máme v izbe slona, len akoby ho nikto nechcel vidieť a hovoriť o ňom.

PENIAZE, MAJETOK A DÁVANIE V UČENÍ BIBLIE I

ŠTEFAN EVÍN

Úvodná poznámka: Tento materiál som vypracoval s výraznou pomocou zdrojov, ktoré uvádzam na konci. Obsahuje princípy a postoje, s ktorými sa stotožňujem alebo sú mi blízke, aj keď nie som pôvodným autorom väčšiny myšlienok.

BOH A PENIAZE

Možno nás extrémny, ktoré som spomenul v úvode, veľmi neznepekujú, no každý obsahuje zrnko pravdy. Máme línie biblického učenia, ktoré zdôrazňujú Božiu dobrotu a materiálne požehnanie, ktoré na nás padá ako dážď a rovnako časti Biblie, ktoré varujú pred nebezpečenstvom peňazí. Aký by mal byť náš postoj k peniazom? A čo chce Boh od nás, aby sme robili s peniazmi, ktoré máme? Predtým ako preskúmajme, čo o tom hovorí Písmo, musíme sa samých seba opýtať, či sme ochotní prijať Božiu mienku ohľadne peňazí, keď je jasne vyjadrená v Biblii a špeciálne vyučovaná Ježišom. Vie Boh Stvoriteľ o spravovaní peňazí viacej než vieme my? Sme ochotní akceptovať Jeho slovo ako pravidlo, ktoré nás povedie v tejto záležitosti? Kresťanská poslušnosť je úplná poslušnosť, nie iba v tých veciach, v ktorých s radosťou s Bohom súhlasíme. Kresťanská viera znamená dôverovať Bohu aj vtedy, keď naše vlastné názory sú protichodné k Jeho. Peniaze sú hmatateľnou formou moci. Predstavujú schopnosť a moc niečo robiť: napríklad ísť do reštaurácie a dať sa obslúžiť večerou; alebo schopnosť presunúť veci z vlastníctva iných do svojho; alebo možnosť žiť na určitom mieste a s určitým štandardom. V inom zmysle sú peniaze výmenným obchodom bez nutnosti používať predmety. Je to vhodný mechanizmus, ktorý spoločnosti slúži na výmenu tovarov a služieb. Ako teda uvažuje o peniazoch Boh?

Bohu patrí všetko, celé stvorenie, živé aj neživé. Boh celé svoje stvorenie zaopatruje svojou starostlivosťou. Vo všetkom je suverénny:

Žalm 24, 1: *Hospodinova je zem, i to, čo ju naplňa, svet a tí, ktorí v ňom bývajú.*

50, 9-12: *Neprijímam junca z tvojho domu, ani kozlov z tvojich košiarov. Lebo mne patrí všetka lesná zver a tisíce dobytky na vrchoch. Poznám všetko vtáčstvo hôr; moje je všetko, čo sa hýbe na poli. Ak by som bol hladný, nepovedal by som ti, bo môj je svet i všetka jeho náplň.*

104, 2-30: *Ako mnoho je Tvojich diel, ó, Hospodine! Všetky si múdro učinil, zem je plná Tvojho tvorstva. Tu more veľké, širošie; tam hemženia je bez počtu i živočíchov malých s veľkými. Tam lode plavia sa, tam Leviatan, čo si ho stvoril, by sa hrával v ňom. Všetko to očakáva od Teba, aby si im načas dával pokrm. Keď im ho dávaš, zbierajú; otváraš ruku, nasýtia sa dobrými vecami. Keď skrývaš svoju tvár, lakajú sa; keď odnímaš im ducha, skonávajú a vracajú sa do prachu. Keď svojho Ducha vysieľaš, sú stvorené; tak obnovuješ povrch zeme.*

Mt 10, 29: *Či nepredávajú dvoch vrabčekov za groš? A ani jeden z nich nespadne na zem bez vôle vášho Otca.*

To sa rovnako týka aj peňazí alebo iných foriem vyjadrujúcich bohatstvo a majetnosť. Patria Bohu, On ich môže distribuovať prostredníctvom jedných ľudí k iným:

Ag 2, 8: *Moje je striebro, moje je zlato-- znie výrok Hospodina mocností.*

Jób 42, 10-12: *Hospodin zmenil Jóbom údel, pretože sa modlil za svojho bližného. Jóbom zdvojnásobil všetko, čo mal. Vtedy prišli k nemu všetci jeho bratia, sestry i všetci, ktorí ho predtým poznali, jedli spolu s ním v jeho dome, prejavili mu súcit a potešovali ho po všetkom nešťastí, ktoré Hospodin dopustil na neho, a dali mu každý po hrudke zlata a po zlatom prsteňu. A tak Hospodin požehnal posledné dni Jóbom viac ako prvú.*

Človek má prijímať celé Božie stvorenie. Máme sa o neho starať, múdro využívať a spravovať. Za toto sa zodpovedáme Bohu:

Gen 1, 26-28: *Potom riekol Boh: Učiňme človeka na svoj obraz, podľa našej podoby, aby panoval nad morskými rybami, nad nebeským vtáčtvom, nad dobytkom, nad všetkou poľnou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa plazia po zemi. Tak stvoril Boh človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril; ako muža ▶*

a ženu ich stvoril. Potom ich Boh požehnal a riekol im: *Plodte a množte sa a naplňte zem; podmaňte si ju a panujte nad morskými rybami, nad nebeským vtáctvom a nad každým živočíchom, čo sa hýbe na zemi!* 2, 15: *Hospodin Boh vzal človeka a voviedol ho do záhrady Éden, aby ju obrábal a strážil.*

Žalm 8: *Ó, Hospodine, Pane náš, aké je slávne Tvoje meno na celej zemi! Velebu svoju rozprestrel si nad nebesá. Z úst detí a tých, čo sú pri prsiach, si pevnosť založil proti svojim protivníkom, aby si umlčal nepriateľa i pomstiteľa. Keď hľadím na Tvoje nebesá, na dielo Tvojich prstov, na mesiac a hviezdy, ktoré si upevnil: Čo je človek, že naň pamätáš? A čo syn človečí, že sa ho ujímaš? O niečo menším si ho urobil od božských bytostí, slávou a dôstojnosťou si ho ovenčil. Urobil si ho pánom nad dielom svojich rúk, položil si mu všetko pod nohy: Všetky ovce i voly, aj poľnú zver; nebeské vtáctvo, morské ryby, i to, čo chodí morskými cestami. Ó, Hospodine, Pane náš, aké je slávne Tvoje meno na celej zemi!*

To platí aj o peniazoch a majetku:

1Tim 4, 3-6: *a prikazujú) zdržiavať sa pokrmov, ktoré Boh stvoril, aby ich s ďakovaním požívali veriaci a tí, čo poznali pravdu. Veď všetko, čo Boh stvoril, je dobré, a nič nie je na zavrhnutie, čo ľudia prijímajú s ďakovaním, lebo sa posväcuje slovom Božím a modlitbou. Keď toto budeš predkladať bratom, budeš dobrý služobník Krista Ježiša, vychovávaný slovami viery a dobrého učenia, ku ktorému si sa pridal.*

6, 17-19: *Tým, čo sú bohatí v terajšom veku, prikazuj, aby neboli namyslení a nedúfali v neisté bohatstvo, ale v Boha, ktorý nám bohato dáva všetko na požívanie, a aby konali dobré, boli bohatí na dobré skutky, štedrý, zdieľni, a tak si zhromažďovali dobrý základ do budúcnosti a dosiahli skutočný život.*

Boh je autorom všetkého. A všetko mu patrí. Nič nemusí byť zavrhnuté, čo je v súlade s jeho stvoriteľským zámerom. Aj hojnosť a bohatstvo sú časťou Božieho stvorenia a patria Jemu.

PENIAZE AKO BOH

Jedným z problémov pri diskusiách o peniazoch je, že každý čaká na záverečný odsek. Chceme, aby nám niekto presne povedal, koľko peňazí je dovolené kresťanovi mať a ako ich máme míňať. Farizej, ktorý je v každom z nás, chce všetko podchytiť do čísel a pravidiel.

Ospravedlnenie

V Dialógu 10/2001 na str. 11 som uviedol nepresný údaj, kde som zaradil občianske združenie Detská misia medzi denominačné organizácie.

Na základe písomnej žiadosti Detskej misie zo dňa 31. 10. 2011 sa týmto ospravedlňujem za túto nepresnosť a uvádzam na pravú mieru vlastnú charakteristiku občianskeho združenia Detská misia podľa registrovaných stanov ako „nadkonfesijná organizácia spoločenského charakteru“.

Ondrej Garaj, autor článku

Nanešťastie (ba, našťastie!), to takto nefunguje. *Ak vaša spravodlivosť neprevýši spravodlivosť zákonníkov a farizejov, hovorí Ježiš, nikdy nevojedete do nebeského kráľovstva* (Mt 5, 20). Ježiš v celej Kázni na hore, z ktorej je tento citát, vysvetľuje, ako naša poslušnosť musí vychádzať z našich postojov. Kresťanstvo je náboženstvo srdca – je o ľuďoch, ktorých srdcia boli očistené a zmenené Božím Duchom. Je o ľuďoch, ktorí teraz túžia slúžiť a páčiť sa ich Pánovi.

Preto hľadáme v Písme *klúčové postoje* k peniazom, a tieto postoje je potrebné aplikovať do nášho bežného správania.

Dve alternatívy, ktoré sa vylučujú: Pozemský alebo nebeský poklad:

Mt 6, 19-21, 24: *Nezhromažďujte si poklady na zemi, kde (ich) moľ a hrdza ničí a kde sa zlodeji vlamujú a kradnú. Ale zhromažďujte si poklady v nebi, kde (ich) ani moľ, ani hrdza neničí a kde sa zlodeji nevlamujú a nekradnú. Lebo kde je tvoj poklad, tam bude aj tvoje srdce. Nikto nemôže slúžiť dvom pánom; lebo buďto jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jedného sa bude pridŕžať a druhým pohrdne. Nemôžete slúžiť Bohu aj mamone.*

Keď máme do činenia s dobrým Božím stvorením, má nás to viesť k vďačnosti a oslave Boha, čo sa prejavuje aj skutkami vďaky a oslavy:

Rim 1, 21-25: *že hoci poznali Boha, neoslavovali Ho ako Boha a neďakovali Mu, ale v mudrovaní upadli do prevrátenosti a ich nerozumné srdce sa zatemnilo. Vydávali sa za múdrych a stali sa bláznami, zameniac slávu nepominuteľného Boha za podobnosť obrazu pominuteľného človeka, vtákov, štvornožcov a plazov. Preto ich Boh so žiadosťami ich srdc vydal nečistote, aby si medzi sebou zneuctovali svoje telá, všetci tí, čo pravdu Božiu zamenili za lož, uctievali stvorené veci a im slúžili namiesto Stvoriteľovi, ktorý je požehnaný naveky.*

Popri tom ako Biblia s potešením vyhlasuje, že peniaze a bohatstvo sú súčasťou dobrého Božieho stvorenia a prichádzajú k nám ako jeho požehnanie, je nutné zároveň vidieť, že bohatstvo nie je dôležité. Mať trochu viacej alebo o trochu menej je pre život nepodstatné. Ježiš to povedal jasne: *lebo život človeka nezáleží v rozhojňovaní jeho majetku* (Lk 12, 15). Biblia nás so smrteľnou vážnosťou varuje pred nebezpečenstvom peňazí. Peniaze môžu byť alternatívnym bohom. Peniazmi môžeme byť zvädzaní k odpadnutiu – t. j. slúžime radšej peniazom než Bohu. Peniaze využijú zvláštnu moc nad nami. Podnecujú našu nenásytnosť. V padlom svete nás vyzývajú opustiť Stvoriteľa a namiesto toho uctievať kúsok jeho stvorenia. Je to falošný boh.

Ďalšia vec – bohatstvo je nespoľahlivé. Lahko oň môžeme prísť a o všetko úplne prídeme smrťou.

V tomto ohľade má mnoho kresťanov niečo ako duchovnú slepú škvrnu. Existujú hriechy, ktoré si veľmi jasne uvedomujeme – a sexuálne hriechy by boli vysoko na tomto zozname – ale lakomstvo, chamtivosť a peniazová modloslužba nás tak veľmi neznepokojujú. Výsledkom toho je, že veľmi veľa

kresťanov, najmä na severnej pologuli je na nerozoznanie od ich nekresťanských susedov, keď ide o spôsob ako mŕňajú svoje peniaze. To, čo kupujú, v akých domoch a bytoch žijú, ako dovolenkujú, ako sa zabávajú. Podľa všetkých vonkajších znakov to vyzerať tak, že nech evanjelium malo akýkoľvek účinok na ich život, ten vplyv sa nedotkol ich peňaženky. Pouvažujme nad tým, koľko Ježišových podobnenstiev sa dotýka sexu? A koľko sa týka peňazí, majetku a lakomstva? Koľko Ježiš hovorí o modlitbe a koľko o peniazoch?

Preto je namieste varovanie, že peniaze sú nebezpečné, zvodné. Môžu nás odlákať od jasnej oddanosti Bohu. V biblických varovaniach pred nebezpečenstvom je aj návod na to, ako sa mu vyhnúť a aké zbožné postoje máme zaujímať:

Dt 8, 6-18: Zachovávajú príkazy Hospodina, svojho Boha, kráčaj po Jeho cestách a boj sa Ho. Ved' Hospodin, tvoj Boh, vedie ťa do dobrej krajiny... Keď sa naješ a nasýtiš, dobroreč Hospodinovi, svojmu Bohu, za dobrú krajinu, ktorú ti dal. Dbaj, aby si nezabudol na Hospodina, svojho Boha, a tak nezanedbával Jeho príkazy, právne predpisy a ustanovenia, ktoré ti dnes dávam. Keď sa naješ a nasýtiš, postaviš si krásne domy a budeš bývať v nich. Keď sa ti dobytok i ovce rozmnožia, rozhojní sa tvoje striebro a zlato i všetko, čo máš, nech potom nespýšnie tvoje srdce, nezabudni na Hospodina, svojho Boha, ktorý ťa vyviedol z Egypta, z domu otroctva... Nehovor vo svojom srdci: Moja sila a moc mojej ruky mi zadovážila toto bohatstvo. Pamätaj na Hospodina, svojho Boha, lebo On ti dáva silu získavať bohatstvo, aby utvrdil svoju zmluvu, ktorú s prisahou zaslúbil tvojim otcom, ako je to dnes.

Žalm 49, 16-20: Ale Boh vykúpi mi dušu, z moci podsvetia ma iste vezme. Sela. Neboj sa, keď niekto zbohatne, keď rozmnoží sa sláva jeho domu. Lebo keď zomrie, nevezme všetko so sebou a jeho sláva nezostúpi za ním. I keď sa blaženým cíti zažíva; i keď ťa chválili, že sa ti dobre vodi, vrátiš sa k pokoleniu svojich otcov, ktorí už svetlo nikdy neuvidia.

Mt 13, 18: Počujte teda podobenstvo o rozsievачovi! Ku každému, kto počúva slovo o kráľovstve, a nerozumie mu, prichádza ten zlý a uchytiť, čo mu bolo zasiate do srdca; toto je zrno, ktoré bolo zasiate kraj cesty. A ktoré bolo zasiate do skalnatej pôdy, to je ten, čo počúva slovo a hneď ho s radosťou prijíma; nemá však koreňa v sebe, je len chvíľkový; len čo príde súženie alebo prenasledovanie pre to slovo, hneď sa pohorší. A ktoré bolo zasiate do trnia, to je ten, čo počúva slovo, ale starosti sveta a klam bohatstva udusia to slovo, takže zostáva bez úžitku. A ktoré bolo zasiate do dobrej zeme, to je ten, čo počúva slovo a rozumie mu; ten prináša úžitok, a jeden prináša stonásobný, iný šesťdesiatnásobný a iný tridsaťnásobný.

1 Tim 6, 6-11, 17-19: A pobožnosť so spokojnosťou je skutočne veľkým ziskom; lebo nič sme neprinesli na svet a nepochybné je, ani nič odniesť nemôžeme. Preto, keď máme pokrm a odev, s tým sa uspokojíme. Ale tí, čo chcú zbohatnúť, upadajú do pokušenia a do osídla, do mnohých nerozumných a škodlivých

*žiadostí, ktoré ponárajú ľudí do záhuby a ztrate-
nia. Koreňom všetkého zla je zaiste milovanie peňazí, po ktorých niektorí zatúžili, tak zblúdili od viery a spôsobili si mnoho bolesti. Ty však, človeče Boží, pred takýmito vecami utekaj a snaž sa o spravodlivosť, pobožnosť, vieru, lásku, trpezlivosť, krotkosť.*

Tým, čo sú bohatí v terajšom veku, prikazuj, aby neboli namyslení a nedúfali v neisté bohatstvo, ale v Boha, ktorý nám bohato dáva všetko na požívanie, a aby konali dobré, boli bohatí na dobré skutky, štedrý, zdieľní, a tak si zhromažďovali dobrý základ do budúcnosti a dosiahli skutočný život.

Jk 2, 6-7: Ale vy ste znevážili chudobného. Či nie bohatí vás utláčajú a vláčia po súdoch? Či sa nie oni rúhajú slávnemu menu, ktoré bolo vyslovené nad vami?

Lakomstvo

Lakomstvo je prvou prekážkou dávania. Lakomstvo je sebecké, sebastredné a vyliečené môže byť iba Bohom. Musíme v modlitbe na Neho volať, aby nám dal svojho svätého Ducha, aby naše postoje k životu korešpondovali s Jeho charakterom.

Strach

Inou prekážkou v dávaní našich peňazí je strach. Obávame sa, že budeme ukrátení, ak dáme. Možno sa nebojíme ukrátenia teraz, ale v budúcnosti, lebo tá je vždy neistá. Odpoveďou na tieto obavy je viera v Božiu vernosť smerom do budúcnosti. On, ktorý nám dal náš súčasný majetok, On nám sľúbil, že ak budeme hľadať jeho vôľu, dá nám to, čo potrebujeme, keď to budeme potrebovať. Boh má všetko pod kontrolou, celý finančný a obchodný svet, aj náš súkromný život. Okrem už zmienených otázok ohľadne peňazí a bohatstva nám niektoré texty pripomenuli, že je dôležité byť spokojný s tým, čo nám Boh dal.

AKO HOSPODÁRIŤ?

Teraz prichádza na rad otázka, čo by sme mali robiť s našimi peniazmi? Ako ich mŕňať, akými princípmi sa riadiť, aby to bolo vyjadrením vďačnosti za Božiu štedrosť a aby sme peniazom neslúžili? Hľadáme pritom kľúčové biblické postoje. Prvým je prezieravosť alebo obozretnosť. ▶

Cenná prezieravosť

Nemôžeme dosť dobre vystihnúť to, čo Biblia hovorí o peniazoch, ak sa nepozrieme na prezieravosť a iné dôležité pojmy v takej mimoriadne praktickej biblickej knihe ako sú Príslovia. Niektoré rady sú vo svojej podstate morálne a etické, ale väčšina patrí do kategórie zdravého sedliackeho rozumu. Kresťan by mal na ne dávať dobrý pozor. Lebo, ak sa niekto stane kresťanom, nedostane rovno magickú schopnosť narábať s peniazmi. Príslovia nám dávajú veľmi priame rady a pokyny od samotného Tvorcu, a tak ako vždy, jeho usmernenia majú hodnotu pre tento život, aj pre ten, čo príde (1Tim 4, 8):

Nesprávny a správny spôsob získavania a spravovania peňazí:

Prís1,10–19: *Syn môj, ak ťa zvädzajú hriešnici, neprivoľuj! Ak povedia: Pod' s nami chystať krvavé úklady, zákerne striehnuť na nevinného bez príčiny, ...nájdeme rozličné drahocennosti, naplníme si domy korisťou; hod' si svoj lós medzi nami, všetci budeme mať jeden mešec; syn môj, nevydaj sa s nimi na cestu, zdrž svoje nohy od ich chodníkov!... Oni na vlastnú krv striehnú, nastavujú osídla proti vlastnému životu. Tak sa vodí každému, kto baží po zisku; kto berie život tomu, kto ho má.*

6,6–11: *Lenivec, choď k mravcovi, pozoruj jeho cesty, aby si zmúdrel. Hoci nemá kniežatá, ani dozorcú, ani panovníka, chystá si v lete svoj chlieb, v žatve zbiera potravu. Dokedy budeš vylihovať, lenivec? Kedy vstaneš zo svojho spánku? Ešte trochu pospať, ešte trochu podriať, trochu ruky zložiť a ležať-- tvoja chudoba ťa prepadne ako tulák a nedostatok ako ozbrojenec.*

10, 2: *Bezbožne získané poklady neosožia, ale spravodlivosť vytrháva zo smrti.*

12, 11: *Kto si obrába pole, bude mať dosť chleba, ale kto sa zháňa po márnostiach, nemá rozum.*

28, 20, 22: *Verný muž bude hojne požehnaný, ale trest neminie toho, kto chce rýchlo zbohatnúť. Závistlivec sa ženie za majetkom, nevie však, že aj na neho príde núdza.*

Správne a nesprávne postoje k peniazom:

Prís11, 4: *Bohatstvo neosoží v deň hnevu, ale spravodlivosť zachraňuje pred smrťou.*

11, 18: *Bezbožný získava klamný zárobok, ale rozsievač spravodlivosti opravdivú mzdu.*

30, 7: *Dve veci žiadam od Teba, neodopieraj mi ich skôr, ako zomriem: Klam a lživé slovo vzdial' odo mňa, ani chudobu ani bohatstvo mi nedávaj, poskytni mi toľko chleba, koľko potrebujem, aby som sa nepresýtil a nezaprel Ťa, aby som nepovedal: Kto je Hospodin?, alebo aby som neschudobnel a nekradol, a tak nepotupil meno svojho Boha.*

V Prísloviach vystupujú do popredia aj vzťahy medzi bohatstvom a chudobou:

Prís10, 15: *Majetok boháča je jeho pevným mestom, skazou slabých je ich chudoba.*

13, 8: *Človek má výkupné za život vo svojom bohatstve, ale chudobný ani nepočuje o vykúpení.*

14, 20–21, 31: *Chudobného nenávidí aj jeho blížny, bohatý má však mnoho priateľov. Kto pohŕda blížnym, hreší, kto má však súcit s biednymi, je blahoslavený. Kto utláča slabého, tupí jeho Tvorcu, ctí Ho však, kto sa zmilúva nad chudobným.*

Príslovia v prvom rade zdôrazňujú potrebu uvážlivosti, usilovnosti a starostlivosti v zaisťovaní materiálnych potrieb do budúcnosti. Nedá sa všetko len tak nechať na Boha. Tak ako aj apoštol Pavol, aj príslovia sú jasné: *Ak nie si ochotný pracovať, nemôžeš očakávať jedlo* (2Tes 3, 10). K múdrosti tiež patrí zabezpečiť stabilný príjem predtým ako sa začne míňať. Všetko toto môžeme zhrnúť pod pojem prezieravosť. Byť prezieravým je kľúčovým biblickým postojom. Dôležitý je postoj Prísloví k bohatstvu a chudobe. Na chudobe nie je nič romantické. Usilujeme sa jej vyhnúť ako sa len dá. Ale Príslovia nám rýchlo pripomínajú, že aj bohatstvo má svoje limity a obmedzenia. Bohatstvo prináša svoje vlastné trápenia a nevýhody. Je určite lepšie ako chudoba, ale v deň Božieho súdu nebude mať žiadnu hodnotu a je oveľa menej hodnotné ako bezúhonnosť, čestnosť, spravodlivosť alebo aj dobré meno. A Príslovia pred nás kladú ešte ďalšiu výzvu, aby bohatí štedro dávali chudobným. Staráť sa o chudobných patrí k našej zodpovednosti. Kto chudobných utláča, útočí proti ich Tvorcovi a nášmu Sudcovi.

Platenie účtov

Náš zoznam dôležitých biblických prístupov k peniazom sa rozrášťa. Ďalším aspektom, ktorý vychádza priamo z charakteru Boha, ktorému slúžime, je vernosť v platení dlhových účtov – dnes, žiaľ, staromódna. Náš Boh je však verný „partner“ a verne platí účty.

V NZ vidíme, že kresťania majú rôzne finančné povinnosti. Sme zodpovední postarať sa o seba a svoje rodiny. Kde je to len možné, nemali by sme obťažovať iných starosťou o nás. Mali by sme jesť svoj chlieb. Máme tiež zodpovednosť za naše spoločenstvo, aby sme platili za jeho prevádzku, údržbu a službu – za budovy, réžiu a na mzdu tých, ktorí medzi nami pracujú (naši kazatelia a prípadne iní). A tiež sme povinní platiť dane a podriaďovať sa vrchnosti.

Kolko?

To je nevyhnutná otázka a cítime, že je najnaliehavejšie spojená s našou zodpovednosťou voči zboru. Lebo v rodine nám to povedia, štát nám určí. Ale keď prichádza na to, kolko by sme mali dať nášmu zboru, zvyčajne vyvstane otázka okolo viac či menej nepopulárnych „10 percent“. Mala by byť desatina normou pre kresťanské dávanie?

Desať percent?

Desatina, desiatok je cirkevný výraz pre desať percent. Je to množstvo, ktoré sa žiada od kresťana, aby ho dal pre svoj zbor? Ak máme na mysli, či to žiada Biblia, potom musíme povedať jasne nie. V NZ nie je žiadny taký priamy alebo nepriamy príkaz, aby 10 percent (čistých alebo hrubých) bolo štandardom pre kresťanské dávanie. Odkazy na normu 10 percent patria k SZ a sú zviazané s náboženskou, kmeňovou, ekonomikou a sociálnou štruktúrou Izraelského národa.

Izraeliti mali odložiť desať percent z každej svojej produkcie a obetovať ju Bohu. To slúžilo ako príjem pre Levitov, ktorí boli oddelení iba pre službu Bohu v chráme a na podporu najchudobnejších. Hlavné

SZ pasáže: Lv 27, 30–33; Nm 18, 21–24; Dt 12, 6–7; 14, 22–29; 26, 12.

Je potrebné poznamenať, že okrem desiatín sa požadovalo – a zbožný Izraelita to dodržiaval, aby sa pri-nášali Bohu prvotiny z úrody, stáda aj ľudí (tie však boli nahrádzané nejakým vhodným živočíchom); ďalej pravidelné obetné dary; nepravidelné obetné dary; a aby sa poskytovali almužny (milodary) chudobným. Zbožný Izraelita teda odvádzať pre potreby spoločenstva a bohoslužby oveľa viac ako 10 percent. Ďalej tu bol celý systém sviatkov a jubilejných rokov, kde sa naprávali nerovnosti. Zároveň to bolo prostredie, v ktorom neexistovalo delenie na svetské a náboženské, ako je to v modernej dobe.

Tieto nariadenia ohľadne desiatín nás nezaväzujú o nič viac ani menej než ktorékoľvek iné SZ nariadenia týkajúce sa jedla, rituálnej nečistoty a zvieracích obetí. Za nimi všetkými sú princípy, ktoré nás učia spoznávať Boha, ktorý ich určil, varujú nás a napomínajú nás, ale kresťania už nie sú pod Mojžišovským zákonom. V tomto je NZ veľmi jasná (napríklad list Galatským).

V NZ sa o desiatkoch hovorí v Mt 23, 33, Lk 11, 42, Lk 18, 10–13 a Hb 7, 1–10. Žiaľ, majú pravdu naši zbo-roví hospodári, ktorí hovoria, že cirkev by nemala žiadne finančné problémy, keby sme dávali „desiatky.“ Tým však hospodári len vyjadrujú, že cirkev má nielen finančné, ale aj oveľa hlbšie problémy. Kresťanskí veriaci sú však ľudia, v ktorých prebýva Svätý Duch a majú teda vnútornú motiváciu dávať štedro. Preto pýtať sa: „Kolko musím dať?“ je zlá otázka. Prezrádza totiž, že dávam z prinútenia. Namiesto toho by sme sa mali pýtať: „Kolko môžem dať?“ Dávať desať percent z príjmov je hádam dobrá zásada pre začiatok, ale pre mnohých je nedostatočná, ak pri nej zostanú. 10 % z minimálnej mzdy alebo sociálnej dávky je totiž veľká obeť, ale 10 % z mesačného príjmu 50 tisíc eur a viac, sotva možno považovať za kresťanské dávanie. Viac o výhodách a nevýhodách desiatok v II. pokračovaní a ďalšom čísle Dialógu.

Povedať, že ak dávam 10 %, ostatné patrí mne a môžem si s tým urobiť, čo chcem, tiež nie je kresťanské. Veď predsa všetko, čo mám, patrí Pánovi, ba aj sám seba mám vydať ako živú obeť Jemu (R 12, 1). Nehovoríme tu teda len o dávaní, ale o obetavom dávaní. Čo iné by mohlo byť našou zodpovedajúcou odpoveďou na Spasiteľovu obeť za nás? Takže v tomto zmysle správne otázky by mali znieť: Kolko si odoprieme, aby sme podporili núdzných, šírili evanjelium a budovali Kristovu cirkev? Kedy nám naozaj chýbalo to, čo sme dali? Ježišova výzva: „Predaj a rozďaj všetko!“ iste neplatí pre každého, ale nezdá sa, žeby neplatila pre nikoho. Kresťanské ideály obetavého dávania sú tam, kde si na modlitbách stanovíme, kolko potrebujeme ku (skromnému) živobytiu a všetko ostatné, čo nám Pán Boh daruje, venujeme na jeho dielo.

Čo je ale zaujímavé, že ten istý princíp je aplikovaný v SZ aj NZ – že tí, ktorí sú oddelení pre Božie dielo, mali by mať zabezpečené svoje potreby od tých, ktorí prijímajú ich službu. A táto povinnosť sa má plniť pravidelne a verne. NZ neurčuje žiadne percento. Ako zbor musíme zaistiť, aby tí, ktorí pracujú uprostred ►

nás boli zabezpečení, čo je vecou elementárnej spravodlivosti. Kŕmime predsa zvieratá, ktoré nám slúžia. Nepochybne aj tí, ktorí pracujú kvôli nášmu duchovnému úžitku majú tiež dostávať mzdu. V našom modernom svete to bezpochyby zahŕňa aj celú réžiu zborovej služby, t. j. energie, náklady na prevádzku nehnuteľnosti atď. Pritom sa sotva dá považovať za obeť, ak podporujeme tých, z ktorých služby máme sami úžitok. To považuje Nová zmluva za našu samozrejmu povinnosť. „Pravé“ kresťanské dávanie v tomto zmysle teda začína až vtedy, keď podporujeme pracovníkov evanjelia, ktorí sú v priekopníckych situáciách a začiatkoch práce, keď ich ešte nemôžu podporovať tí, ktorým slúžia. Je však smutnou skutočnosťou, že veľa kresťanov je vernejších v kŕmení svojich psov ako svojich kazateľov, misionárov, a iných zamestnaných služobníkov. Veľa, ak nie väčšina zborov zápasí s financiami. Dôvodom zvyčajne nie je problém s percentami, ale problém s vernosťou. Kresťania sa zvyknú pýtať „koľko?“. Mali by sme viacej pýtať „ako často?“. A odpoveď na to je jednoduchá: pravidelne a verne. To je NZ prístup k dávaniu pre zbor. Nie je to ani voliteľná vec, ani záležitosť kresťanskej slobody. Je to princíp.

Nevyužívame našu slobodu od zákona desiatok na to, aby sme ospravedlnili svoje uhýbanie pred zodpovednosťou? Alebo zabezpečujeme iba seba a svoje rodiny tak štedro, že nič nezvýši na to, aby sme splnili svoje ďalšie zodpovednosti? Používanie peňazí nás vždy privádza do kontaktu s ľuďmi a všetky naše kontakty a vzťahy s ľuďmi by mali byť so zámerom slúžiť im. To je zásada, na ktorej bol človek sformovaný Bohom. Túto zásadu ilustroval Ježiš, *ktorý je medzi vami ako ten, ktorý slúži* (Lk 22:27). Ak je našim hlavným cieľom pri kontaktoch s ľuďmi získavanie peňazí, je to sebecké, bez ohľadu na to, či ide jedná o naše zamestnanie, rodinu alebo cirkev. Preto my aj prostredníctvom našich peňazí, ktoré sú vo firme, investíciách, banke alebo peňaženke nesmieme mať hlavný motív v získavaní peňazí, ale v hľadaní spôsobov ako slúžiť

všetkým ľuďom, zvlášť kresťanom a cirkevnému zboru. Obsiahlejšia poznámka k tomuto princípu je na strane 15.

No sú tu ešte ďalšie dve dôležité línie biblického učenia o peniazoch – zvlášť o dávaní. Sú to premieňajúce a oslobodzujúce princípy, ktoré idú ďalej ako len k nákladom na fungovanie zboru a k povinnosti platiť naše účty. Nakoniec tieto dva biblické postoje robia otázku „koľko“ dosť povrchnou.

Pokračovanie v ďalšom (pravdepodobne januárovom) čísle Dialógu.

Literatúra a zdroje:

1. *Biblia*
2. *Cash Values, Money, Tony Payne, St Matthias Press, Sydney, London, 1993*
3. *Beyond Tithing, Stuart Murray, Paternoster Press, 2001*
4. *Business for the glory of God, Wayne Grudem, Crossway Books, Wheaton, Illinois, 2003*
5. *New Dictionary of Christian Ethics & Pastoral Theology, IVP, 1995*
6. *Systematic Theology, Wayne Grudem, Zondervan, 2000*
7. *Ako žiť, Ľudovít Fazekaš, ZEC, Banská Bystrica, 2000*
8. *The Christian and money, D.B.Knox, in: The Briefing, September 2000 (č. 241), str.11*
9. *Your money and your heart, Al Stewart, in: The Briefing, October 2007 (č. 349), str.16*
10. *Dějiny desátků, Jiří Doležel, vlastným nákladom autora, Ostrava, 2001*
11. *Dávajme a verme!, Ján Henžel, referát na konferenciu CB*
12. *Desátky a lid Nové smlouvy, Lubomír Ondráček, in: Život víry, č.4/1996, str.91*
13. *Desiatky: áno, či nie?, Stanislav Baláž, in: Rozsievka, č.9/2001, str.130*
14. *Citáty z Pisma sú podľa Evanjelického prekladu z programu Theophilos*

